

CHƯƠNG

2

TRÁI ĐẤT – HÀNH TINH CỦA HỆ MẶT TRỜI

- Vị trí Trái Đất trong hệ Mặt Trời.
- Hình dạng và kích thước Trái Đất.
- Các chuyển động của Trái Đất và hệ quả.

KẾT NỐI VỚI CHƯƠNG TRÌNH

HỌC SINH HỌC VỀ:

- Vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.
- Hình dạng và kích thước của Trái Đất.

HỌC SINH HỌC ĐỀ:

1. Phát triển năng lực địa lí

- Xác định được vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.
- Mô tả được hình dạng, kích thước của Trái Đất.

2. Phát triển năng lực chung: Năng lực tự chủ và tự học.

3. Hình thành những phẩm chất

Yêu quý và có ý thức bảo vệ Trái Đất.

KHỞI ĐỘNG BÀI HỌC

- GV có thể chọn một trong hai cách sau để khởi động bài học này:

Phương án 1: GV cho cả lớp cùng hát và vỗ tay bài hát *Trái Đất này là của chúng mình*, từ đó dẫn dắt HS vào bài.

Phương án 2: GV cho HS nêu một số hiểu biết về Trái Đất (hình dạng, kích thước, vị trí, màu sắc,...), từ đó dẫn dắt HS vào bài.

- GV giới thiệu cho học sinh về các mục tiêu bài học, nêu trong mục: "Học xong bài học này, em sẽ:"

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN I

Hoạt động khám phá 1: Xác định vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.

- Hình thức: cặp/nhóm.
- Thời gian: 15 phút
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan (quả Địa Cầu, tranh ảnh).
- Các bước tiến hành: Mô tả vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.

Làm việc với hình 5.1: Trước hết, GV có thể giới thiệu khái quát về vũ trụ, hệ Mặt Trời, hành tinh,... để HS bước đầu có thể cảm nhận được Trái Đất trong hệ Mặt Trời. Sau đó GV cho HS thực hiện các nhiệm vụ học tập trong SGK (Quan sát hình 5.1 để kể tên các hành tinh, sắp xếp theo thứ tự).

Khi HS hoàn thành nhiệm vụ trên, có thể cho HS tự đổi chiếu kết quả của nhau, sau đó GV mời đại diện HS trình bày kết quả làm việc.

VỊ TRÍ TRÁI ĐẤT TRONG HỆ MẶT TRỜI. HÌNH DẠNG, KÍCH THƯỚC CỦA TRÁI ĐẤT

(2 tiết)

Học xong bài này, em sẽ:

- Xác định được vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.
- Mô tả được hình dạng, kích thước của Trái Đất.

Trái Đất được gọi là hành tinh xanh. Nó còn được ví như "quả bóng xanh bay giữa trời xanh". Vậy thực tế hành tinh này có những đặc điểm gì ở đâu trong hệ Mặt Trời? Hình dạng và kích thước của nó ra sao? Trái Đất những câu hỏi này sẽ giúp chúng ta yêu quý hành tinh xanh hơn, đồng chung tay bảo vệ Trái Đất này.

I. VỊ TRÍ TRÁI ĐẤT TRONG HỆ MẶT TRỜI

Trong Vũ Trụ bao la có rất nhiều thiên hà. Trong số đó có một thiên hà chứa hệ Mặt Trời. Trong hệ Mặt Trời có Mặt Trời ở trung tâm và tám hành tinh chuyển động xung quanh. Trái Đất là một trong số các hành tinh của hệ Mặt Trời.

Quan sát hình 5.1, em hãy:
– Kể tên các hành tinh quay quanh Mặt Trời.
– Sắp xếp các hành tinh theo thứ tự xa gần Mặt Trời. Theo thứ tự này, Trái Đất nằm ở vị trí thứ mấy?

Hình 5.1. Vị trí Trái Đất trong hệ Mặt Trời

Vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời có ý nghĩa rất đặc biệt. Vị trí đó cùng với sự tự quay đã giúp Trái Đất nhận được lượng nhiệt và ánh sáng phù hợp cho sự sống.

II. HÌNH DẠNG VÀ KÍCH THƯỚC TRÁI ĐẤT

Dựa vào hình 5.2, 5.3 và thông tin trong bài, em hãy:

- Cho biết:
- + Hình dạng của Trái Đất.
- + Độ dài của bán kính Trái Đất tại Xích đạo.
- + Độ dài đường Xích đạo.
- Nhận xét về kích thước của Trái Đất so với các hành tinh khác trong hệ Mặt Trời.

Hình 5.2. Mô phỏng kích thước các hành tinh trong hệ Mặt Trời

Hình 5.3. Hình dạng và kích thước của Trái Đất

Trái Đất có dạng hình cầu với kích thước rất lớn. Bán kính Trái Đất tại Xích đạo có độ dài 6.378 km. Diện tích bề mặt Trái Đất lên đến hơn 510 triệu km².

Em có biết?

Trước kia, người ta tin rằng Trái Đất là một mặt phẳng. Nhưng các nhà thiên văn học không nghĩ vậy. Nhà vua việc quan sát các ngôi sao Pi-ta-go (Pythagoras) đã cho rằng Trái Đất không phải là một mặt phẳng. Ga-li-le (Galileo) cũng từng khẳng định Trái Đất tròn và quay quanh hệ Mặt Trời.

Cho đến khi Cố-lom-bô (Columbus) vượt Đại Tây Dương và khám phá ra châu Mỹ, người ta mới tin rằng Trái Đất có hình cầu. Năm 1967, vệ tinh nhân tạo của Hoa Kỳ đã gửi về những hình ảnh đầu tiên của Trái Đất được chụp từ ngoài không gian đã cung cấp bằng chứng rõ ràng rằng Trái Đất có dạng hình cầu.

LUYỆN TẬP – VẬN DỤNG

Luyện tập

Hãy lập sơ đồ hệ thống hóa kiến thức về hình dạng, kích thước và vị trí của Trái Đất trong hệ Mặt Trời.

Vận dụng

Hãy tìm kiếm một số thông tin và hình ảnh về Trái Đất hoặc hệ Mặt Trời.

127

HƯỚNG DẪN LUYỆN TẬP – VẬN DỤNG

Luyện tập:

- Thời gian: 10 phút.
- Hình thức dạy học: nhóm nhỏ.

GV cho HS tự hệ thống lại kiến thức bài học theo một sơ đồ tuỳ ý. Tuy nhiên, GV cũng có thể hướng dẫn các em vẽ sơ đồ hình khối theo từng ô nội dung, hoặc vẽ theo những đường cong mềm mại kiểu sơ đồ tư duy.

Vận dụng: GV hướng dẫn HS về tự thực hiện. GV giới thiệu HS một số từ khóa và địa chỉ trang web để HS tiện tra cứu.

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN II

Hoạt động khám phá 2: Mô tả hình dạng và kích thước Trái Đất

- + Hình thức: cá nhân/cặp.
- + Thời gian: 15 phút.
- + Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan.
- + Phương tiện dạy học: hình 5.2, 5.3, quả Địa Cầu.

- Nhiệm vụ 1. Mô tả hình dạng của Trái Đất.

Để cho HS khám phá về hình dạng Trái Đất, đầu tiên GV có thể cho HS đọc đoạn thông tin trong mục *Em có biết* và quan sát hình 5.3, sau đó đặt câu hỏi:

+ Trái Đất có dạng hình gì?

- + Hãy chỉ ra một số loại trái cây hoặc đồ vật mà em cho là nó có hình dạng gần giống với Trái Đất.

Sau khi HS đưa ra câu trả lời, GV sử dụng quả Địa Cầu kết hợp với phương pháp giảng thuật để nói về dạng hình cầu của Trái Đất nhằm giúp HS phân biệt được dạng hình cầu và hình tròn (hình cầu là dạng hình khối còn hình tròn là hình trên mặt phẳng), từ đó các em sẽ nắm vững và khắc sâu kiến thức về hình dạng Trái Đất.

- Nhiệm vụ 2. Mô tả kích thước của Trái Đất.

Về kích thước Trái Đất, GV cần cho HS khai thác các hình ảnh trong SGK. GV cung cấp cho HS địa chỉ để khai thác tri thức nhằm trả lời các câu hỏi trong bài: Để trả lời về bán kính và chu vi Trái Đất thì HS căn cứ vào hình 5.3 SGK; sắp xếp thứ tự các hành tinh theo kích thước thì sử dụng hình 5.2 SGK.

Sau khi HS thực hiện xong nhiệm vụ, GV có thể cung cấp chuẩn kiến thức cho HS rồi yêu cầu HS kiểm tra chéo kết quả cho nhau.